

szet országos felügyelőjéhez, Festetich Andor grófhoz utasításként intézett, s a melyben kifejti, hogy a kultuszminiszterium a vidéki színészetet országos segítyezésben kívánja részesíteni, ha ez a színészet a közművelődés nemes munkájának szegődik szolgálatában.

Ez a mély gondolkodásra valló intézkedés megbecsülhetetlen a színészetre nézve. Megbecsülhetetlen itt különösen az erdélyi részekben, hol csakugyan kulturális és nemzeti szempontok követelik, hogy a magyar színészet a műveltség magas fokán álljon és erkölcsös úttjáról le ne térjen. Ugyanis itt az erdélyi részekben, hol a nemzetiségektől körülvevő csekélyszámú magyarság minden jóban vezető szerepet kell vigyen, a magyar intézményeknek olyanoknak kell lenniök, hogy abban kivetni valót még ellenségeik se találhassanak. A műveltség magasabb fokán álló szász nép undorral fordul el színészetüktől, ha ez a pocsolyanban fetreg; a kevésbé művelt oláh elem az ördög gonosz konyhájának tartja azt, a felvilágosodottabb, műveltebb oláh-ság pedig méltán zárkózik el azon helytől, a hol csak nuditásokat szemlélhet. Így tehát mindkettőnek elég kibúvója akad arra, hogy a magyar kultúra egyik legfontosabb tényezőjétől távol tartsa magát.

Ezeket kell megfontolnia a vidéki színészet országos felügyelőjének és azon szinigazgatónak, ki az erdélyrészi szinikerület élén áll. Ő állami szubvencióban részesül és még a csomagszállításnál is harminchárom százalék kedvezményt élvez. Ne tévessze tehát soha szemei elől,

hogy ő az erdélyi részekben, az ország egyik legekspoználtabb helyén működik. Az olyan Varázskeringő, Nincs-e valami elvámolni valója című francia nuditások a magyar műveltséget nem terjesztik, a magyar kulturát senkivel meg nem kedveltetik. Fáradságos munkáját ne fordítsa azoknak a figuráknak szórakoztatására, kiknek életszála, szellemi műveltsége a kávéházak és vendéglők levegőjében nyeri táplálékát. A közönség nagy részének van izlése és érzéke a nemes szórakozások iránt. Ezt a lelkileg művelt közönséget is figyelembe kell venni. Ezenkívül ott van a mindkét nembeli ifjúság. Ennek vallás-erkölcsös s ezzel együtt egészséges nevelését veszélyeztetli a nuditás, az előadó művészet körébe vont pornográfia. Az izgató, a képzelő tehetséget mérgező, a testi fejlődést elpusztító pornografikus írás, beszéd és előadás, bármilyen művészi esen is nyilvánuljon az meg, óriási kárt tesz a fejlődés, a testi és lelki kialakulás stádiumában lévő fiatalságban.

Félre tehát azokkal a léha, könnyelmű darabokkal! Szerepeljen a magyar színpad deszkáin az, a mi nemesíti a szívet, kellemesen szórakoztatja a napi munkában kifáradott ésszt és acélozza az akaratot.

Járuljon hozzá a színház a férfias jellemek kialakításához, a józan erkölcsök megkedveltetéséhez, mert csak így lesz olyan kultúrtenyező, a minőnek azt a régi becsületű magyar társadalom a tizenharmadik század vége felé megalkotta. (+)

Kántorképzésünk új tanterve és a szertartások egységessége.

Írta: Karácsony József.

Kántorképzésünk új tantervéről több alkalommal értekeztem, de mindig szűkebb körben. S így egyházmegyénk orgánuma: a Közművelődés t. olvasói alig szerezhettek tudomást róla.

Azon célból tehát, hogy az érdekelt közönség (tanítók, kántorok, a kántori vizsgálatra készülő és a lelkeskedő papság) egyformán tájékozva legyen ezen fontos ügyről, szükségesnek bizonyult a kántorképzést újból szóvá tenni és ezt tárgyilagosan szólva hozzá több oldalról megvilágítani és így az ügynek szolgálatot tenni. Szándékom a tantervet részletesen megismertetni, a felhozható és gyakran emlegetett nehézségekre a felvilágosítást megadni és a végén szándékom a kántorképzés egy súlyos akadályára felhívni a figyelmet és megkeresni a módot, amely a szertartások egyöntetűségére vezetne az egész egyházmegyében.

A tanügyi kormány az egész társadalommal együtt az utóbbi években a tanítóképzést oly szigorú határok közé szorította, oly nagymérvű elméleti és gyakorlati kiképzést ír elő, hogy ennek megfelelni a középtehetségű ifjú már alig képes, a gyengétebbek meg éppen képtelenek. Új szabályzatok, új tantervek lépnek életbe kevés időközök alatt. S ezekkel emelik a tanítóképzés színvonalát. Az egész társadalom, a tanügyi körök, a miniszterium, a nagy püspöki kar, számtalan tanügyi lapunk és folyóiratunk foglalkozik szüntelenül a tanítóképzéssel. A kántorképzéssel — egy elő organumot kivéve — nem foglalkozik majdnem senki. S épen ez az oka, hogy a társadalom a kántorképzés iránt oly érzéketlen, oly tájékozatlan, oly közömbös, annyira, hogy oly hamis fogalmakkal nem bír semmi iránt, oly kicsinyes ellenszenvvel nem is viseltetik egy intézmény iránt sem senki, mint a kántori intézmény iránt.

Sőt maga a tanítóképző ifjúsága is a társadalom meg nem bízható, értéktelen tömegé-

tartott közgyűlésében ki is hirdette azon határozat hozzatételével, hogy a vagyon kezelése 1886. évi január 1-től kezdőleg a megerősített szabályrendelet értelmében eszközöltessek, mely célból a képviselőtestület a vagyonkezelő legelső bizottságot meg is választotta a volt várközség tagjai sorából s pedig elnökké dr. Cserni Béla főgim. tanárt, pénztárnokká Fogarasi János székesegyházi karnagyot, ellenőrré és jegyzővé Straubert Ödön főgim. tanárt; bizottsági tagokká: 1. Ruzs Mihály várbeli postamestert, 2. Id. Löw Mihály kovácsmestert és földbirtokost, 3. Meithner József magánzót és 4. Idős Löw Károly kereskemester és földbirtokost, továbbá nem várbeli tagok a városi képviselőtestületből a szabályrendelet 6. §. értelmében bizottsági tagokká Fábrián Sándor kanonok, főgim. igazgatót és Ávéd Jákó gim. tanárt.

A szabályrendelet 4-ik és 13-ik §-ai értelmében a gyulafehérvári róm. kath. és az ev. luth. egyháztanácsnak joga volt egy-egy megbízottat kiküldeni tanácskozási joggal. Az ev. luth. egyházközség soha sem küldött megbízottat, a kath. egyháztanács akkor még nem létezett, helyette Lónhart Ferenc boldogult erdélyi püspök, Kolozsi Antal kanonok plébánost küldötte ki bizottsági tagul; de az soha nem tisztelte meg becses megjelenése által a bizottság üléseit.

A városi tanács és a volt várközség között folytatott 150 éves háború szerencsés megszűnése után most már a béke és az egyetértés beállott.

Ezen üdvös ténykedésre és eredményre

nem csekély befolyása Novák Ferenc polgármesternek volt, ki akkori időben a város nehéz ügyeinek rendezésével inkább el volt foglalva, semhogy a várközség darázs-fészkébe akart volna nyulni s kinek előrelátása, helyes gondolkodása és igazságszeretete a régebben folytatott nem dicső rendszertől idegenkedvén, örömmel üdvözölte az új vagyonkezelő bizottságot.

Nagy fordulat volt az a volt német várközség életében, de más, talán sok részben még jobb fordulat állhatott volna be, ha az érdekelt felek közül néhány „mérvadók” nem gátlólag hatott volna az ügy menetére nézve épen még a 150 éves háború befejezése előtti időben.

De tülesett már azon a volt várközség s praehistorikus fátlyat vetett ama nem böles ténykedésre.

Az ujonnan alakult vagyonkezelő bizottság a szükséges előkészületeknek elvégzése után az 1886-ik évi február 14-én kezdette meg működését.

Ezen legelső ülésről szóló jegyzőkönyv bekezdési része következőképen hangzik:

„Jegyzőkönyv. Felvétellett a volt német várközség vagyonát kezelő bizottság által 1886. február 14-én tartott alakuló ülésen.”

„Jelen voltak: Dr. Cserni Béla elnök, Straubert Ödön ellenőr és jegyző, Fogarasi János pénztárnok, Ávéd Jákó, Löw Károly, Meithner József, Ruzs Mihály bizottsági tagok.”

„Elnök röviden, de határozott vonásokkal

kijelölve a bizottság működési körét, Isten nevében megnyitja az ülést” — stb.

A német várközség régi tagjai összeültek most mint bizottsági tagok, a volt várbíró most mint elnök szerepelt, a hivatalos német helyett kizárólagos használatba jött a magyar nyelv, s ez mind előrehaladásnak volt tekinthető, de megmaradt e mellett a tagoknak régi kipróbált munkakedve, mindegyike megtette kötelességét és annak köszönhető az a szép eredmény is, melyről mindjárt be fogunk számolni.

S azóta csendben, rendben folyik a bizottság működése a mai napig, mikor működése 22-ik évében azon időponthoz ért, hogy a volt német várközségnek valóságos tagjai közül még csak négyen vannak életben s egyuttal érkezett el azon idő is, mikor szabályrendelete 1. §-a értelmében a maga köréber működését befogja szüntetni s a meglévő 26,567 koronát tevő vagyonát, — miután már 1884-ben december 21-én karácsonyi ajándékol 39,802 koronát kiosztott volt, — a gyulafehérvári róm. kath. és az ev. luth. elemi iskolák között az említett szabályrendeletnek 22. 23. és 24. §-ai értelmében fel fogja osztani.

Erre nézve a bizottság már megtette a kellő lépéseket, s csak még az von hátra, hogy a m. kir. belügyminiszter az arról tett jelentést tudomásul vegye.

Ennek leérkezése és a pénz kiosztása után a bizottság lelép, mint a volt német várközség történelmének befejező része, a szintérről s azzal

vel érintkezve magába szívja azt a sajnálatosan beteg szellemet, hogy ő csak tanító akar lenni, mert a kántori állás személyéhez nem méltó. Úgy a társadalom, mint az ifjúság innen merített felfogása nagyon téves és számalomra méltó. Hisz ha valakinek derogál a kántori állás, annál inkább derogálhat neki a tanítói állás. Mert a vizsgálati szabályok szerint lehet valaki kántori oklevél nélkül tanító, de tanítói oklevél nélkül a szabályzat értelmében kántor nem lehet.

Nincs tájékozva sem a nagyközönség, sem a tanügyi férfiak nagyrésze, de még maguk a kántorjelöltek sem arról, hogy mi alkotja a kántori vizsgálatanyagát. 1905. évszeptemberében életbelépett a tanítóképzők új tanítástervezete és életbelépett a nm. püspöki kar utasítása és tanterve a tanítóképzők vallásitanítására vonatkozólag.

Ezen tantervekből és utasításból összefoglalom a kántori képesítő tananyagát és előadom t. olvasóimnak.

Az áll. ell. népisk. tanító képesítő vizsgálati szabályzata 27-ik pontja a következő: „Tanítóképző intézeteknél a vizsgálatot tevő jelöltek vagy már képesített tanítók vizsgálatot tehetnek az egyházi énekből és orgonálásból.”

Az 1893-ban kiadott szabályzat pótlásában a c) pont alatt ez olvasható: Aki a vizsgálaton a tanítói szakból megbukik, kántori oklevelet nem nyerhet.

Tehát úgy az állami, mint az egyházi tanítóképző szabályzat világosan előírja, hogy előbb meg kell szerezni a tanítói oklevelet és csak azután jelentkezhetik a jelölt kántori vizsgálatra. E szabályzatok intenciója az, hogy a kántor kisebb képzettségű nem lehet a tanítónál; sőt mi a szabályzatból önként következik, a kántorsághoz előképzettségül tekinti a tanítói oklevél megszerzését. Vegye tudomásul ezt a társadalom minden értelmes osztálya és a kántort képzettségre nézve ne tartsa a tanító alatt állónak és ferde, visszamaradt gondolkozásával

és ítelkezésével, ne tantorítson el senkit az ifjúság közül a kántori állás szeretetétől.

Az okleveles tanító, ha kántori vizsgára jelentkezik, tartozik vizsgálatot tenni: a latin olvasásból, szertartásból, orgonából és egyházi énekből. Így írja ezt elő a nm. magy. püsp. kar elrendelt tanítástervezete és utasítása a 14. §-ban. Ezt részletezi az életbelépett tanítóképzői új tanterv XV. szakasza, melynek az énekre vonatkozó tanterve a következő: (I.) Hangvétel, intonáció, a zene elemei, hangismerés, metrika, zenei hangsúly, lélekzetvétel a rytmika és szövegalkalmazás szempontjából, ütemes ének solmizációval, szöveggel, egy oktáv terjedelemben. 3—6 ütemre terjedő kéthangú polyphónikus gyakorlatok. Az ének dinámikája. (II.) A hangsorok képzése, ezek hangközei, gyakorlatok, alakítójegek levonása, a különféle jellegzetes ritmusok, magyar ritmus képzelei. Három szölamú gyakorlatok. Egyh. és világi gyakorlatok. A zene dinamikája. Dalok leiratása hallás és emlékezés után. (III.) Az egyházi hangnemek hangsorainak képzése, jellegzetes hangjai. — Az egyház hivatalos éneke. Graegórián karének. Responsoriumok, himnuszok. Szertartások, énekek előadási módja és begyakorlása. Temetési szertartás hivatalos énekei, Pólfon énekgyakorlatok. A magy. egyh. népénekek jellegzetessége. Az egyh. törvényei az egyh. ének tekintetében. — (IV.) Az egyh. év ünnepei, az egyháznak szabványai az orgona használatára vonatkozólag. Liturgikus és nem liturgikus istentiszteletek. Az egyház szertartásainak autentikus énekei: gyertyaszentelő, hamvazószerda, virágvasárnap, s a nagyhét összes szertartásai, búzaszentelés, keresztjáró napok, úrnap és a többi ünnepek szertartásai; rkvien és az egyh. szabályok, himnuszok, vesperások, litániák. Az énektanítás módszere és segédeszközei, tanmenete és irodalma.

Az orgonából a tanterv előírja: az egy, két és három szölamú polyphónikus énekek begyakorlását, az orgona szerkezetének ismerését, a zenedarabok ismétlését az orgonán pedál

nélkül. Elő vannak írva a pedálgyakorlatok közjátékkal és enélkül, manuálgyakorlatok pedállal. Egyh. énekek orgonakiséréte. Thematikus elő-, köz-, és utójátékok, praeludiomok, fughaták. Az orgonaszerkezetének: szellőzáinak, vézelekeinek ismerete, orgonadispozícióinak szerkezete, felülbirálata, az orgonafentartás szabályai. A tanterv előírja a zeneelmélet elemeit részletesen és a szertartás beható ismeretét. A szentélyek és szerek, az egyh. készletek, a szent jelek és esekelmények, a szent idők kimerítő tudását legalább azon terjedelemben, aminőben egy Gerey-féle szertartást ezekkel foglalkozik. Vegül elő írja a folyékony gyakorlat hangszölamú latin olvasást, mely nélkül gregórián ének nem is képzelhető.

Miért soroltam elő részletesen a kántori vizsgálat anyagát? Célom kettős volt. Részint azért foglalkozom ezen tétellel, hogy a szolgálathalban lévő kántorok is haladjanak az új tantervvel és ha valamely különbséget ismernének fel az új kívánalmak és az ő tudásuk között, ezt egészítsék ki a leirt tanterv szellemében; részint azért írtam le az új tantervet, hogy azon okl. tanító urak, akik kántori vizsgára készülnek ebből tájékozzák magukat arra nézve, hogy miből, minő terjedelemben kell készülniök.

Intézetünkben, az egykori alma materben, — rég tudja az akkori és a mai tanuló nemzedek az 1903-ban kiadott szabályzat ama rendelkezését: „Ha valamelyik jelölt csak tanítóképesítést akar nyerni, az ilyen kántori vizsgálatra nem köteleztessek.” Ezen engedmény vonatkozik azokra, akiknek jó zenei hallása és kellő zenei hangja nincs, de sehogysem menti fel ezen idézett engedmény a kántori oklevél megszerzése alól lelkiismeretben azokat, kiknek zenei érzésük és jó hangjuk van. A lelkiismeret és az ész törvénye kötelezi a tanítót inkább, mint más polgári állású egyént, hogy a tanítói állással történelmileg összeforrott kántori álláson is segítse elő Isten dicsőségét, művelje az ifjúság és a felnőttek lelki boldogságát, szolgáljon ezáltal is, a vallásosan művelt

egyszersmind be is van fejezve örökre a gyulafehérvári volt német várközség története.

A történelmi igazság megkívánja, hogy az 1885. év óta 3—3 évre megválasztott bizottságok sorából, miután a legelső névszerint említettem, most legalább az utolsó is felsoroljam, melyet a városi képviselő-testület 1907-ki december 23-án tartott ülésén közfelkiáltással választott meg, u. m. elnökké Dr. Cserni Béla nyug. főgimn. tanárt, pénztárnokká Dr. Kóródy Péter pápai kamarás, theologiai tanárt, ellenőrré és jegyzővé Dr. Balás Endre pápai kamarás, papnevelőintézeti rectort; rendes tagokká Fabian Sándor pápai praelatus, nagyprépostot, Ávéd Jakó lovag, nyug. főgimn. igazgatót és Fogarasi János nyug. karnagyot, a városi képviselőtestület részéről Dr. Mayer Ödön püspöki jogtanácsos, ügyvédet és Fröhlich Gyula gyógyszerészt.

A néhány évvel ezelőtti életre támadott gyulafehérvári róm. kath. egyháztanács részéről gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök 1907-ki április 8-án 1758. sz. átirattal kinevezte képviselőül Zomora Dániel káptalani praelatus, kanonok plebánost.

Összehasonlítván ezen névsort a legelső bizottságával, láthatjuk, hogy 4 bizottsági tag elejétől fogva 22 éven át szakadatlanul, a most bekövetkező végeig részt vet ezen üdvösen, csendesen működő, csak az ügy érdekét szem előtt tartó testület fáradozásában. Az újabb tagok pedig az elhaltak helyébe léptek.

A legutolsó bizottság befejező munkálatairól majd azután, a várközség története végén fogok szólni.

Egy régi közmondás azt tartja, hogy a meghaltak sirjaira telepszik le az igazmondás, a leplezetlen kritika.

Hogy az érdeklődők köre tisztán megítélhesse a már majdnem behantolt vagyonkezelőbizottság működését, szükséges oly tanuknak előállítását, kik szárazon számokban fejezik ki vallomásaikat, s azért álljon itt tanuként egy szerény lajstroma azon támogatásoknak, melyekben részesítette a bizottság a szegényeket és a közérdekű intézményeket:

Miután a várközség mindenek előtt a városi tüzoltóegyesületnek 1000 koronát, a gyulafehérvári róm. kath. elemi iskolának 21,802 koronát, az ev. luth. elemi iskolának 10,000 koronát és az ipariskolának 8000 koronát, azaz összesen 40,802 koronát már 1884-ben adományozott, maradt a vagyonkezelő bizottságnak rendelkezésére 22,602 kor. 76 fillérenyi alapötke.

Ezen alapötke jövedelméből adományozott a bizottság 21 év alatt:

1. A várbeli szegényeknek . . .	7889 K.
2. A városi	2261 „
3. A gyfehérvári főgimnáziumnak . . .	300 „
4. „ „ főgimn. zenealapnak . . .	400 „
5. „ „ kápolnának	230 „
6. „ „ Mária Congregációnak	80 „
7. A gyfehérvári főgimn. Tornalpnak . .	60 „
8. „ „ árvaháznak	500 „
9. „ „ ipariskolának	500 „
10. „ „ kórháznak	100 „

11. A gyfehérvári kisdudóvódnak . . .	82 K.
12. „ „ gör. kath. iskolának . . .	100 „
13. Az alsófehérmegyei Tört. Régészeti és Természettudományi egyletnek	2516 „
14. A felállítandó Hunyadi János szoborra . .	60 „
15. Az Erzsébet királyné emlékére építendő templom javára	100 „
16. Az ev. luth. nőegyletnek	20 „
17. A vörös kereszt egyletnek	20 „
18. A luth. szegény isk. gyermekeknek . . .	60 „
összesen 15,078 K.	
19. Ehhez számítandó az azelőtt kiadott adományok	40,802 K.
20. Ezelőtti segélyezések	1814 „
21. És a most kiosztandó összeg	26,567 „
főösszeg 84,261 K.	

Ime, mily szép termése volt az utóbbi 40 év alatt a gyfehérvári német várközség által 1758-ki évben 900 koronát alapvagyon gyanánt vásárolt „Zöldfa” fogadóknak.

E „Zöldfa” már kidült, de a róla vett 2 oltványág bizonyára terebélyes fakká fognak kifejlődni.

S midőn most történetünk személy és pénzügyének egyik része már háttung mögött van, fordulhatunk a német várközség eredete, vagyonának keletkezése és természete, csendelete és háboruinak hitelen okmányok alapján való előadásához, melyet az azután következő fejezetekben fogok közölni.

társadalomnak. Különben ha ezen döntő, kötelező motívumoktól eltekintünk, ha spekulatív és anyagi sarkaló okokat vennénk fel, még ezen esetben is a jó zenei hallású és jó hangú tanítónak nem volna ésszerű mellőzni a kántori oklevél megszerzését. U. i. a tanítói tankezesítő vizsgálatra ép oly terjedelmű ének, orgona, szertartás van előírva, tehát az egész kántori vizsgálat anyaga — mint a kántori képesítőkre.

Ezért mondja a szabályzat, hogy a tanítói vizsgálaton azok, kik kántori oklevelet is óhajtanak nyerni, a rendes ének- és zenevizsgálaton akként vizsgálandók meg, hogy kántori képességük is azonnal megítélhető legyen. Tehát a zenei hallással és jó zenei hanggal rendelkező jelölt tulajdonképen a kántori vizsgát is leteszi a tanítói vizsgálatnál, de félrevezetett, beteges szelleme elfogultsággal viseltetve a kántorság iránt, az implicit megszerzett oklevélről lemond. Később egy-két évvel, midőn az élet megalázza, elméjét több gyakorlati bölcseséggel tölti meg, újból visszajő és leteszi azt a kántori vizsgát huszannyi költséggel és fáradsággal, melyet már egyszer jobb sikerrel letett. Erre sok példát hozhatunk fel.

(Vége köv)

Kath. Népszövetség.

Kerelőszentpál.

Kerelőszentpálon is kibontotta a diadalmasan feltamadott Krisztus az élet zászlaját. Apr. 5-én (vasárnap) d. u. szép számú közönség jelenlétében, Isten szabad ege alatt alakult meg a Népszövetség. A vidéki buzgó kath. hívek közül jelenvolt: a marosludasi katolicizmus megteremtője: Dr. Bignió Béla és neje, a költői tolláról ismert „Chrisantime”; Mártonffy Ilonka öngyógyasága; László János székelyföldi birtokos; Szabó Elek k. tanító stb. Mártonffy Sándor esp. lelkes megnyitója a rákövetkező nagyszerű előadásokhoz pompás előzményt képezett. Zsig a Lajos ügyéségi jegyző nagyszabású és meggyőző beszéde a kath. népszövetségről elénk tetszésben részesült. Ezt követte Puskás Gergely dicsőségtörő plebánosnak előadása a katolicizmus öntudatról, az eddigi nemtörődömségről s az ezutáni ébredésről. Minden egyes szava egy-egy lángoló tűzsepp volt, amely gyújtólag hatott úgy az egyszerű nép, mint az előkelők szívére-lelkére. Puskás G. beszédét a dr. Gyárfás Elemér követte volna a kath. sajtóról, de dr. Gyárfás tb. szolgabíró úr közbejött akadály miatt nem jelenhetett meg, a mindnyájunk által olyannyira várt előadás elmaradt. Így nyomban dr. Kászonyi Alajos, a valóban agilis plebános lépett az emelvényre, hogy fenkölt szárnyalású, szónoki szépségekben gazdag záróbeszédét előadja, amelyben az előadók részére hálátelt köszönetet, a nép számára pedig lelkes buzdítás foglaltatott. A felszólításnak eredménye gyanánt 54-en ott a helyszínen jelentkeztek fölvetelre. A kezdet tehát biztató. Vajha a dolog folytatásaképen a tagok kitartását és állhatatos katolicitását tapasztalnók! Adja az Isten, hogy a népszövetségnek Istenől inspirált ügye mind hatalmasabb arányokat öltsön s a hívő nép szívében sziklaszilárd talajra találjon.

F. Z.

Csikszentkirály.

Csikszentkirály buzgó és jóakarátú népe lelkipásztora felhívására április 26-án vecsernye után népszövetségi értekezletre gyűlt össze az

iskola termében. Megjelent erre a községnek apraja és nagyja.

Hosszú Ferenc esp. pleb. érthetően és népszerűen fejtegette népünk erkölcsi és anyagi hátrányait, melyek ellen csakis a Népszövetség várában kereshetünk oltalmat, védelmet.

Benedek Dénes, András György birtokosok Balogh Pál k. tanító lelkesen esetenltek a népszövetség célját, szükségességét, valamint a jogvédelem hasznosságát.

A jelenlevők látván a felszólalók jóakarátát, a nép jólétére irányuló felbuzdulását: a népszövetséget azonnal megalakították és abban 90-en beiratkoztak s tagsági díjajkat jobbjára le is fizették. A további beiratkozás most is folyik.

Igazgatónak a helybeli esperes plebános, Hosszú Ferenc választott meg, jegyzőnek András György, csoportvezetőknek kilencen.

Kézdiszentkereszt és Bélafalva.

Mult hó 26-án vasárnap, Bagoly Mihály plebános terjedelmes ismertetése után megalakult Kézdiszentkeresztben (Háromszék m.) a „Katholikus Népszövetség.” A tagok feliratkozása végével megválasztották: helyi igazgatónak: Bagoly Mihály plebános, csoportvezetőknek: Csutak András, Csutak Ferenc, Gáspár Mihály és Kovács Bálint.

Nevezett napon segédlelkész közreműködésével a filiális községben Bétafalván is megalakult a „Katholikus Népszövetség.” Tagok további gyűjtése folyamatban van.

H I R E K.

— **Személyi hír.** Püspök urunk a szombat déli vonattal Kovács Lajos kanonok és dr. Kászonyi Alajos plebános kíséretében Segesvárra utazik a bérnálás szentségének kiosztására, hétfőn este fog visszaterni székelyre. Az erzsébetvárosi látogatás a főesperes gyengélkedése miatt halasztást szenved. Dr. Lányi püspök április 30-án gróf Mikes János főesperes négyes fogatán a Hargittán át Csiksomlyóra érkezett. Május elsején volt a bérnálás és Bálint Lajos unjonnan kinevezett főesperesnek ünnepélyes beiktatása, mit a megyés püspökünk megbízásából dr. Lányi püspök végeztet.

— **Kinevezések.** Bálint Lajos csiksomlyói plebános, Felcsikkertület főesperesének és a csiksomlyói fogimnáziumhoz püspöki biztornak nevezetett ki. Mikló s István volt gergelyfalvi plebános csiknagyboldogasszonyi plebános lett.

— **Concursus.** A papnevelőintézetben a concursust kegyelmes urunk július 2-dikára tűzte ki.

— **Nyugalomba vonulás.** Péter Lajos csikdelnei plebános és szentszéki tanácsos, Papp János nyáradremetei alesperes-plebános saját kérelmükre nyugdíjaztattak, ez utóbbi főesperesi címmel.

— **A csanádi püspök felszentelése.** Dr. Csernoch János csanádi püspök ünnepélyes felszentelése és beiktatása május 10-én lesz a temesvári székesegyházban. A felszentelést Horig Károly báró veszprémi püspök végzi, Hosszú Vazul lugosi gör. kath. püspök és Németh József felszentelt püspök segédletével. Előző napon kivilágítást rendeznek a városban, a püspöki palotában pedig a katonai zenekar, a Filharmonikusok és a magyar dalárda szerenádát adnak. A felszentelés vasárnap délelőtt 9 órakor lesz. Szentmise végén a királyi adománylevél

kihirdetésével történik meg a beiktatás, ezt követi a papság hódolatnyilvánítása, végül az új püspök első szózata híveihez. Déli 12 órakor a püspöki palota nagy fogadótermében Csernoch püspök fogadni fogja a küldötségeket. Délután 2 órakor a vigadóban a püspök diszebedt ad.

— **Szentségimádás.** Oltáregyletünk mult vasárnap tartotta rendes havi szentségimádását. A gyűlésen az igazgató beszámolt a kiállításról s hálával mond köszönetet a kegyelmes püspök urunk bőkezű adományaiért, Ávéd Jákónak fáradozásaiért, dr. Csabry Bonifácnek, hogy lakását a csomagolásra átengedte, a hölgyeknek áldozatkészleges buzgólkodásukért a kiállítás és az egylet körül, névszerint pedig azoknak, kik a csomagolás fáradozó munkáját végezték, u. m. Ávéd Jákóné, dr. Csabry Bonifácné, Fröhlich Jolán és Lujza, Oelberg Ottóné és Oelberg Margit úrhölgyeknek, az irtalmas nővéreknek, mint kik a tárgyakat oly ügyesen és szépen elrendezték.

— **A zárdatemplom hármás ünnepe.** Mult vasárnap a zárdá templomnak hármás ünnepe volt. A szent kereszt feltalálása, mely a templom titulusa; májusi ajtatosság (naponkint este 1/2 órák!) s végül szentségimádás. Az o. e. igazgató e hármás ünnepről prédikált.

— **Szoborszentelés Zalánán.** Fehérvásárnap szentelte fel Csiky János főesp. plebános a két művészi kivitelű kő mellékoltárok egyikében elhelyezett Lourdesi szobrot. A két oltár, kegyelmes főpásztorunk, az oltáregyesület és a hívek adakozásából lett kiállítva, a szobrot pedig — mint a bold. Szűznek kiváló tisztelője — maga a főesp. plebános úr hozatta. A szentelést szent beszéd előzte meg, onnan a szobor lábaitól hirdette a Szeplőtelen Szűzanya dicsőséget és csodáit. Röviden előadva a forrás csodás fakadását és több csodálatos gyógyulását azoknak, kik erős hittel, teljes bizalommal fordultak a Szeplőtelen Szűzhöz segítségért. Beszédet az öröm okozta élelkenyülés többször megszakította, mely örömben hívei is osztozunk, hisz régi vágyunk teljesül, midőn egészen újja varázsoló templomunkban e két szép mellékoltárt szemléljük s azok egyikében a Szeplőtelen Szűz alakja mindig szemünk előtt lebegvén, tiszteletét fokozni, a pártfogásáért esdeklők számát szaporítani lesz hivatva. A másik mellékoltárba a főesp. plebános úr ajánlatára Jézus Szentséges Szive szobra fog felállítani, mely ajánlatot annál is inkább fogadtunk nagy örömmel, mert még régebbi óhajunkat látjuk a Szent Szív kegyelméből teljesedésbe menni: a Jézus Szive társulatának megalakulását.

— **A hegyaljai r. kath. esperesi kerület lelkészkező papsága** a hó 4-én Nagynyeden tartotta meg tavaszi koronagyűlését Imets F. Jákó apátkanonok, főesperes elnöklete alatt. A gyűlést megelőzőleg isteni tisztelet tartatott Veni Sancte-vel, mely után rövid szent beszédet tartott Zomora Dániel prelatus-kanonok, gyfehérvári plebános Jézus szeretetéről, ki az Oltári-szentségben közöttünk lakozik, a jelenlevő ajtatos hívek nagy épülésére. A gyűlést, melyen a kerületi lelkészkező papság mind részt vett, az elnökölő apát-főesperes egy tartalmas programmszerű beszéddel nyitotta meg. A korona értekezésnek tárgyai voltak: a multkori gyűlésről szóló jegyzőkönyvre adott kegyes püspöki válaszleirat és egyéb főpásztori rendeletek tárgyalása. Így többek között a Kath. népszövetségnek egyes hitközségekben való mikénti megalakítása és szervezése; a hívek gyakori szentaldózása; a magas püspöki kar által általánosan elrendelt katekizmus tankönyvek a célszerűsége; a katolicus sajtó és lapok, folyóiratok pártolása; a

megyei zsinat előkészítésére való egyes kérdőpontok megvitatása; a papi nyugdíjszabályzat módosításának szüksége; az évi záróvizsgálatok idejének és a jövő koronagyűlés helyének meghatározása.

— **Meglátogatta** az Úr az ő kis családját. Egyházának örökzöld fájáról leszakított egy kis gyöngye virágocskát; magához szólitott egy tiszta lelket. Meghalt egy fiatal levita.

Demeter Ferenc a II. éves kis pap növendék nem él már testileg. A tiszta, vidám, derűs lélek mintaképe volt. Igazi hivatással jött közénk, hiszen mosolygva töltött el az intézeti életből másfél évet, nyugodtan nézett jövője elé s mikor közeje s a jövő közé állott a fenyegető, sápadt, sorvasztó utonálló: a tüdőbaj s ezzel talán a halál homályos alakja. — mosolygva, örökös jókedvével nézett ezzel is szembe. Kötelességtudó volt; mikor a betegség előjelei miatt társai arra kérték, hogy menjen haza, nem akarta itt hagyni tanulmányait. Talán egy hatalmas lépeső volt ez a szomorú vég felé, de emlékének gyönyörű szép vonása lesz mindig.

Az orvosi rendeletnek engedve végre is novemberben hazament Pálfalvára. A felévi vizsgálatra még egyszer visszajött társai közé s a vizsgákat, tekintve a körülményeket, igazán nem várt szép eredménnyel tette le.

Szüleihez visszatérve állapota súlyosbodott; az éledő természetnek, viruló életnek, virágos májusnak első napján már ravatalon fektűt egy halovány halott, de a halálban is nyugodt, mosolygó arcú levita.

In memoria erit iustus.

— **Csikmadarason** április 26-tól május elsejéig misszió volt Papp Tamás közszenyési és Orbán Dénes mezősámondi plébánosok vezetésével. Az áldozók száma ezerig ment. A nép nagy hálaival van lelkészüik Balló János iránt.

— **A vajdahunyadi vasgyári zenekar** Both Piroska, Egri Hermin, Szalay Vilma, Zatoschil Ferencné, Aradi Katieza, Boross Gabriella, Halmi Szi, Szellekovszky Etelka, Adorján Béla, Zatoschil Ferenc, Buczek Arthur, Reibly József és Wilhelm Ede közreműködésével a róm. katolikus templom felszerelése javára május 3-án a vasgyári teremben előadta Haydn József nagy zene- és énekkarra írt oratoriumát: A Megváltó hét szava a keresztfán. Kezdeté este 8 órakor volt s mint halljuk, úgy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült.

— **Pályázat.** A nyárádreteji plébániára május 10-iki határidővel pályázat hirdettek.

IRODALOM. MŰÉSZET.

* „**Kláver szent Péter a negerek és Karthágéná apostola**“; írta: Höver Ferdinand S. J. Tagadhatatlanul a munka századát éljük; nevezik „modern“-nek is. Nos, ha modern korban csak modern szentek érvényesülhetnek, úgy a munka szentjeit állítsuk a világ elé; hisz nagyon sok szent van, kiknek munkás élete előtt bámulattal kell meghajolni mindenkinek. Ilyen szentnek életrajzát nyújtja ez a kis könyv; nem meditatáló, nem askéta szent csupán, — bár élete jórészt maga az askézis, — hanem a fáradhatlan, hősi munkának embere, a munkásnép atyja, a negereket apostola, rabszolgája. 36 esztendőn át dolgozott Karthágénában, Delamérika e kereskedelmi központjában minden Istenadta nyomorúság, elemi csapás, ragály, betegség közt s ez idő alatt egymaga 300.000 még ezt tértelt és keresztelt meg. Álljunk meg eszám előtt, mert óriási szám ez s esodálatos élet gyümölcse!

Kórtermeken, börtönökön, bélpoklosok, halálravert, undok fekélyekkel borított rabszolgák nyoszolyái közt vezet ez az élet keresztül. Leírása nagyon megkapó; csupa eseményekkel, megható példákkal, történetekkel dolgozik, melyek nagyon sok tanúságot adnak. A csinos kötet füzve 1 kor. Kapható a „Hirnök“ kiadóhivatalában, Kalocsa.

* „**Borromeus**“ hitszónoklati folyóirat (Győr; előf. 8 kor.) 6-ik számú vaskos füzete igen értékes tartalommal jelent meg. Különösen felhívja a figyelmet a májusi szép szentbeszéd sorozatra, úgyszintén érdemes és korszerű új rovatára: Jézus Szentséges Szive tisztelvényének ápolására júniusban X. Pius pápa rendeletének megfelelően. A derek folyóirat, kitűnő Apologetika után, amely igen alkalmas bérmlási ajándéknak, most ismét Szuszai másik kiváló munkáját: előkészítő oktatásait első gyónásra és áldozásra, valamint bérmlásra adja ki „Előkészület a nagy napokra“ címen. Juniusra megjelenik. Ára: füzve 4, kötve 5 korona.

TAN- ÉS NEVELÉSÜGY.

Tanítóegyesületi közgyűlés.

Az alsófehérmegyei róm. kath. Tanítóegyesület április 29-én tartotta ez évi közgyűlését Gyulafehérvárt. Közgyűlésen megjelentek: Imets F. Jákó, Zomora Dániel, Kovács Lajos kanonok urak, P. Pucher Anaklét, Bodokán János (gör. kath. Gyalárról) lelkeszek, Cserni Béla dr., Péter János dr. tanárok, helybeli állami iskola tanítói és tanítónői Balla István igazgató vezetése alatt és az espereskerületbeli tanítók a magyarigeni kivételével. A boicai tanítók sürgönyileg mentették ki magukat.

Az irgalmas növekedés templomában hallgatott szentmise után gyakorlati tanítást tartottak órarend szerint, Pénzes László hitoktató a hittanból, Barts Márton a magyar nyelvtanból és Macskássy József a beszéd- és értelemgyakorlatból. Kiküldött bírálók a gyakorlati tanítások mindegyikét jól sikerültnak találták. Kóródy Péter dr. elnöki megnyitójában a népoktatás történetéből több érdekes képet mutatott be. Ismertette a görög, római és zsidók, majd a keresztény középkorból a reichenauai bencés kolostor iskoláit, végül újabb korban, úgy külföldön, mint nálunk (szabad gondolkodók) a valóságok ellen indított mozgalmakkal szemben a hitvallás iskolák szükségességét hangsúlyozta. Az érdekes elnöki megnyitó lapunkban meg fog jelenni.

Az elnöki előterjesztések és a mult gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után felolvasást tartott Haubelt Nándor százszebesi tanító a vallásos nevelésről. A szépen kidolgozott és értelmes felolvasást jelenlevők figyelemmel hallgatták és megeléjeneztek. Miután a kitűzött pályatételre egy pályázat sem érkezett be, maga az elnök világosította meg a kérdést, ismertetvén az 1907. évi új népiskolai (XXVII.) törvénycikket, kimutatván annak előnyeit az 1893. XXVI. tc. szemben; kitűntette azon utköző pontokat, melyek az 1868. XXXVIII. tc. 27. és 28. §§-ainak betartásával kikerülhetők s így iskolánk autonómiaja fentartható lesz. Elismérését fejezte ki a tc. 17. §-a azon intézkedése felett, mely a magyar nyelv jogát biztosította, a magyar hazához való ragaszkodás és a vallás-erkölcsös gondolkodás fejlesztését minden iskolában kötelezővé tette.

Pénztári jelentés kapcsán a közgyűlés elhatározta, hogy a hátrálósokkal szemben hivatalosan fog eljárni. A Tanítóegyesületek Szö-

vetségének júliusi közgyűlésére Szász Károly küldetett ki, aki azon felolvasásával fog résztvenni. A jövő közgyűlés helyéül Szászsebes jelöltetett ki, melyen Szász Károly és Veress Dónát fognak felolvasást tartani.

Végül megjegyzem, hogy a jövő közgyűlésre kegyelmes püspök urunk (30—30 K.) és Zomora D. kanonok úr (10—10 K.) adományából két 40—40 koronás pályatétel kitűzését határozta el a közgyűlés. Közgyűlés után a tagok szerény, de annál izletesebb közebedre gyűltek össze, amelyen a közgyűlésen felvetett eszméket még tovább tárgyalták.

Referens.

EGYHÁZMEGYEI ZSINAT.

Hozzászólások a „püspökmegyei zsinat“-hoz.

(Vége.)

Pénzügyi zavarok s adósságba merült papokra az előirt egyházi fenyték alkalmazását mondta ki egy 1903-ban 1821. sz. a. kelt püspöki körlevél. Alkalmaztatott volna ez tekintet nélkül és pedig okulás szempontjából nyilvánosan, csak azon idő óta is többen gondolkoztak volna e szavak fölött „qui vescebantur voluptate, interierunt in viis: qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt at...“

Ne is szóljunk itt azon egyházi vagyontól, mely egyesek kezén korszakban elűszött... Hát az a sok rozsaakart, hanyagság és szándékos rongálásból eredő devalvació az ingatlan és ingó vagyonnal, ez mind visszatérítési kötelezettséggel jár. A hadsereg tisztjeit mily kérelhetetlen szigorral büntetik; az állami tisztviselők mozgalmáról is olvashatunk, maguk kéri reputációjuk érdekében, hogy „hivatalvesztéssel sújtassék az adósságesinálás.“ És mi nem akarnánk „acies bene ordinata“ lenni? a papi karaktert be lehessen szenezni?...

9. Ezzel a megfontolatlansággal párhuzamba állítható nagyon sok plébánosnak kapzsisága nemcsak a cumulatio stipendiorum téréen, hanem kaplánjával szemben a megkötöttség menő igazságtalanság nagy mezején. Egy-egy plébánostól önálló állomásra kerülő kaplánoznak sok bajt okoz, míg a keresztelés, avatás, házasságkötés stb. szertartásaiba belejönnek, mert ezen funkciókat gyertya, kendő s több ilyesmi adománnyal honorálják a felek, ez pedig jól fog a ház népének. Egyéb teendőből pedig talán tulságosan is juttat alárendeltjének. Más plébánosok pedig „mindent elnéznek“ az „úrfinak“, hogy ennek ellenében ne fizessék pontosan, s hogy otthon talán kevesebb étel fogyjon. Egyik-másik öreg plébános még fél is, ha fiatal s buzgó kaplánja talán „nagyon rászoktatná“ a hivaték a gyakori szent beszéd hallásra s gyóntatásra stb. Csak egy kis laxismus e téren s a papnevelőintézetben emelt ideális épületet sokszor pap keze dönti romba. Iroda vezetését pedig kevés kaplán lát s gyakorol. Tehát szolgálati pragmatika minden állás számára, hogy a „munkatársak“ ennek keretébe illeszkedjenek.

10. Van egy püspöki körrendelet 1921—1904. számú. Hangja inkább szelid, de ezt a hangot nem sokan értik meg; megfelelően szigorubban kell interpretálni, hogy hasson; s még szorosabban végrehajtani, hogy orvosoljon. „De intermis“ még legjóságosabb püspök sem ítélt, az mindenkinek erkölcsi érzékétől, felelősségétől függ. Ezen cikkben e téren nem is terjeszkedünk ki, de a tisztesség elengedhetetlen követelményei érvényesüléseért mindannyiunknak sikra kell szállani. Vétene tehát ezen rendelet ellen bármelyik „sneidig vagy

derek pap" hírében szenvedő társunk, ha talán „édes" testvérével ülné is nyitott landauerbe s hajtatna végig valamelyik népünnepélyen. Vét-ség lenne e rendelt ellen, ha mindjárt egy ös-pörös gondolna is olyasmire, hogy adventi idő-ben táncol egybekötött jó zsiros névnapot tar-ton talán övéiért. „Cervicibus nostris minaba-mur." Régen történt esetet említik meg . . . egyik káplán „édes" testvérét fogadva érkezik meg kocsival a plebánia elé, s bevezeti testvé-rét a kápláni szobába. S a plebános e tettet így aposztrofálta: „mondja csak barátom, azok akik látták ilyenformán bejönni, tudják-e, hogy önök „édes testvérek" ? melyik ö k n e k h o m l o k á r a v a n e z f e l i r v a ? " Vaj-jon ismétlődő ilyes esetek melyik félnek árta-nak érzékenyebben? . . . Valamikor réges-ré-gen a lelkipásztori pályát izelve meg azon vál-rással fordultam édes testvéremhez, hogy vál-lalja magára házam gondozását s ezt a választ nyertem: „megbocsáss, de papi háztól n e m t u d n é k t ö b b é a v i l á g b a v i s z - s z a t e r n i . . ." Lesújtó, de igaz. A világ nagyon szigorúan ítél. S most gondoljunk a papi tisztesség mellett másoknak nyugalma, boldogságára is. Gondoljunk csak egy tiszta szívű, fenkölt lelkületű nőre, ki erényeivel nagy ál-dása is a háznak; de elhamarkodott lépésének előbb-utóbb tudatára ébred s annak a s'vár va-lónak, hogy papi házba lépésével bezárult mő-götte a világ és minden rokoni összeköttetés. S ha nem is tettük őt szerencsétlenné, de boldogtalanná igen. Ilyesmiben pedig papnak esz-köznek lenni nem szabad. Az ilyenekben szel-lemi szórakoztatással a lelki egyensúlyt fenntartani annyi, mint a papnak „megoszolni" sokszor fontos kötelmek rovására. Az immorá-lis „bokorugrós" nagy tömegnek viselkedéséről nem is szölok.

Ha sejtelnem nem esal, utóbbi időben a világba lépő papság ez irányban befolyásolva is van, hogy tiszta házat tartson. De félrend-szabály s így eredménytelen. Elkerüli a Scyllát, de a Charybdisen hajótörést szenved. Ékezik e s a l á d o k n á l ; főzet be j á r ó n é k k a l ; hideg étkekkel táplálkozik s pótolja ezt a zsidó r u m j á v a l s az örmény b o r á - v a l o l y adagban s oly társaságban, kiknek legnagyobb élvezet még azon napon lerántani a papi beszéletet. Jó „cimbora" világiakra mindig akad a papságja, míg bírja. De az *alkohol* nem olvaszt, hanem bomlaszt. Ezért kell egész rendszabály, hogy legyen t i s z t a „*otthona*" minden papnak a 7) pont alatt em-lített intézménnyel. A b u n a i k a l m a k k e - r e s e s e a n t a n e r o s m e g t o r l á s b a r e s z e s ü - j ö n . . . de nem kényelmes semmittevésre kárhözattással, hanem kemény munkával, hogy átérezze: miért, mit dobott el. Az ezen ítélke-zéssel járó odium a püspöki vállakról deiegál-tassék megfelelő bizottságra.

11. Minden pálya többé-kevésbé öncél vagy szűkebbkörű életcél, egyedül a papi állás kivétel; másoknak világítva, mindenkivel jót téve, enyészni el . . . ez az Istennek ég ő á l d o z a t i . A világ aztán hogyan fizet? fel-színen hord vagy mellöz? megkoronáz vagy keresztre feszít? fenntartja-e emlékünket vagy kigúnyolja? csak lelkünk tiszta, karakterünk

érintetlen legyen. Ebbe nevelni bele a papi méltóságra készülő ifjúságot s ezt tartani meg egész életen: s akkor az egyéni jölet utáni vágy s ennek eszközei — a földiek — nem ingatnak meg. Jézustól, az apostolok példájából . . . „mindent elhagyván . . ." s szentek életéből a Borromei Károlyok, Szalézi szt Ferencek, sőt közelebről is vehető példából meríthetünk tanúságot. Pedig mi is az „apostoli" anyaszent-egyháznak volnának fiai, a „szenteknek pedig unokái."

Egyszer Kolozsvárt jártamban ennek ne-vezetes épületeit nézegetve, igaz gyönyörrel töltött be az unitáriusok hatalmas, modern gimnáziumának megismerése. S midőn meg-tudtam, hogy egyetlen embernek — egy sze-gény tanár Berre Mózsának — köszöni létet e hatalmas épület, elszomorodott lelkem . . . magnakra gondolva; s kerestem emlékezetemmel közülünk bár egynek megközelítő tényét . . . annyival inkább, hogy velünk szemben a világ — kik „csatádnélküliek" vagyunk — nagyobb követelményekkel lép fel. Végig futottam a tör-ténelem mezéjén. Beléttam a hercegprimások s más egyháznagyok vagyonán felemelkedett csalá-dok történetébe; dohos szellő csapott szembe, midőn szűkebbkörű hazánknak mult században elhunyt főpapjai hagyományait vizsgálgttam s ezek között egy nagyon gazdag hagyománynak szomorú epizódokban még gazdagabb — vég-romlását szemléltem; s láttam az Úr szenté-lyét is meggyalázza, ajtaját kikötvé, elcövekelve a hozzájuthatástól; fájó szívvel gondoltam a papi vagyon szomorú sorsára, mikor a végren-delkezőt akár személyi hiúság vezeti, — hogy neve hasonutódban fennmaradjon —, akár egyeb bárminemű emberi gyöngöseség, amelynek nyomán átok fakad. — Szól ez a vagyonosabb javadalmak birlalóira ép úgy, mint a szegényeb-bek rosszirányú, „gazdag" hagyományaira. — Ezen pontnál is sokat kell tennünk. A pap végrendelkezőe is legyen papi hivatásá-nak megfelelő. Gyűjtösn és gyűjthet minden beszéletes pap, ha nem is a Berde-éhez hasonló nagy összeget elsősorban betegsége, elgyengülése esetére, de utolsó ténye is dokumentálja, hogy mint pap gondolkozott utolsó perceire is — jó célra, a közjó érdekében lobbanjon utol-sót is e világító mécs.

Ezért kell odahatni, hogy a papi vagyon végeredményében se legyen öncél szolgáló; s mint ilyen, annak kezelése ellenőrzés alatt áll-jon. Nem lát szemünk e tekintetben is megható példát — mikor maga egy püspök ellenőrzés alá vetette vagyonát. — Mint jöcélű közzöt fel-karolhatjuk: a kisebb papnevelő intézetet, a nagyobb papnevelőt, s az olaggott papok ott-honát.

S e pontnál cikkem kezdetén — a Közm. f. évi 16-ik számában — hivatkozott cikk író-jával (Közm. 1902. évf. S. szám) teljesen min-denben egyetértve, azt esatolom még ide, hogy a nyugdíj-szabályzat revíziója is a zsinat meg-tartásakor nyerjen végleges megoldást, ameny-nyben maga a jelenlegi szabályzat is a 7. §. b) pontjában hivatkozik az 1822. évi statu-tumra —: pedig a végrendelkezési jog is talán jobbra változik.

Egy kis protoplazma a papi élet kifejlődé-séhez, perfectiójához. Az előkészítő bizottság érlelje tovább. A zsinat fenye csaljon virágot belőle. Az élet hozza meg szép gyümölcseit. Spiritus S. „qui nos non nostris meritis intra Levitarum numerum dignatus est aggregare: luminis sui claritatem infundat . . ."

„Est multum factum, si bene sit peractum!"
Senex.

C S A R N O K.

Magyar vendégek Rómában.

Április másodikika Rómában való tartózkodásom többi legkedvesebb napjai közé számítható. Hogy miért? — azt akarom röviden el-mondani.

Délelőtt meglátogattam a San Pietro-t s közelebb a Santa Martát. Mihelyt a Grande Piazza di S. Pietro előtt a villanyosról harmadmagammal leszállottam, oly szokatlan látványnak voltam aktiv szemléelője, amely nekem, a magyar erdélyinek, végtelenül jól esett. Láttam a Szent Péter templom előtt ki- és bevonuló idegeneket, akik a hely szent-ségéhez illő mely meghatótsággal taposták azt a talajt, amelyben az első papának, Szent Peter-nek csontjai nyugszanak; azt a talajt, amely fölött ma a f e n s é g e s Peterbazilika emel-keedik. F e n s é g e nek nevezem, mert minden nagy benne; ezért van az, hogy szinte semmi sem feltűnő. Elenyésznek cieinte az egésznek főséges összhangzásában, gazdag aranyozatai, drága szoborművei, a legbecsesebb márvány-faragványok épügy, mint a bámulatos tökéle-tességű mozaik betűk és híres oltárképek. Az emberi szellemnek oly „capolavoro"-ja, oly fenséges remekműve ez, hogy benne a legso-dálatosabb művészi alkotás is fölösleges diszit-ménynek látszik. Oh hányszor nyertem már itt erőt s hányszor remélek még lelki megújodást e hatalmas templom boltívei alatt!

És ezek az idegen zarándokok, akikről be-szélék, itt voltak a Szent Péternél! Magyar nadragosok, magyar csizmások voltak szinte valamennyien s hogy közelebb jutottam hozzá-jok, azt is tapasztalhattam, hogy magyarul be-szélnek. Két társam közül egyik magyar, másik német volt s mig német kollegámmal egy pár szót váltottam, az idegenek nagyon szemügyre vettek bennünket s érdekes, naiv megjegyzése-ket tettek egymásközött rólunk, amint beszélge-tésükkel kivethettem.

— Ezeknek a főpapoknak muszáj köszönni, — mondja valamelyikük, s anélkül, hogy e ki-jelentésre valaki valamit válaszolhatott volna, mi már előttük voltunk s a magyar bácsik ka-lapot emeltek nekünk. De gondolva, hogy min-tek magyarul hiába üdvözölnének, ez a köszön-tés nagyon némán s inkább csak kalappal, mint szóval történt. Csak egy néni ke szölte el magát véletlenül azt mondvá, hogy

— Dícsértessék a Jézus Krisztus!

De nekem sem kellett több:

— Mindörökké! — feleltem boldogan, hogy most már nemcsak azt válaszolhatom a köszöntésre, hogy „In aeternum", vagy „In Ewigkeit", vagy „Sempre sia lodato", hanem azt is, hogy „mindörökké!"

De viszont nekik sem kellett több. „Hal-lottátok?" „Hallották?" „Magyarul köszönt!" Már nagyon érdekes kezdett lenni előttük a dolog, de mivel körülbelül valami „magasabb" személyeknek gondoltak, nem bátorkodtak meg-szólítani. Egy bátrabb magyar néni végre is hoz-zánk jött, hogy megkérdeje:

— A nagyságos főtisztelendő urak is be-szélnek magyarul?

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche" eredeti csomagolását.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

Sirolin

Emeli az érvágy és a testsúlyt, megszün-teti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást

„Roche"

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerársh-ban. — Ára üvegenként 4.— korona.

— Nem vagyunk mi nagyságos urak, mi is csak olyan közönséges kispapok vagyunk, azzal a különbséggel, hogy mi Rómában lakunk.

— De hát akkor miért vannak ilyen piros papi ruhában?

— Hát mert itt ilyen a — divat.

Két társam féltrement s én egyedül maradtam evvel a nénikével, akinek a beszédéből is kivettem már, hogy székely. Persze, hogy milyen jól esett ez nekem, leírni nem próbálom. Örvendtem a lelkem, annyit mondhatok.

— Nagyon kérem tisztelendős úr, nagyot, merészet és talán ostobaságot akarok kérdezni, de keedtől nem félek, hogy ki fog nevetni, de nem-e magyar a tisztelendős úr, mert elég jól beszél magyarul? — kérde az én nénikém, miután már a S. Martaban is voltunk s már ismét a S. Pirotroba tartottunk.

— De igen, én is magyar vagyok.

Aztán elbeszéltem, hogy én is csak tanulni jöttem Rómába s azután, ha Isten megengedi, ismét haza megyek.

— De ha már erdélyi a tisztelendős úr, akkor biztosan székely is, — kérdezte később tőlem.

— Olyanforra, — feleltem, mert hogy egészen az lettem volna, azt lelkiismeretfurdalás nélkül egyenesen mondani nem mertem.

Erre aztán megvolt a bizalmas viszony és barátság közöttünk s hogy a Sz. Péterbe értünk, az én nénikémnek kezdetem egyet-mást mutogatni, mint aki már évek óta ismerős volnék a szép dolgokkal. Beszéltem neki ottan sok mindről, amit csak én hallottam, tapasztaltam vagy olvastam Sz. Péter sirjáról, a Sz. Péter szoborról, annak érdekes történetéről és egyéb nevezetességről. Csak jó későre vettem észre, hogy én nem egy nénikém beszéltem, hanem igen sok nénikétől és bácsikától vagyok körülölvény. Amint ezt észrevettem, akaratlanul is elszégyeltem magamat. De az én embereim arra kértek, hogy „ne féljek semmit!”, beszéljek csak tovább, mert ez nekik jól esik.

Én e pillanatban az egyszerű magyar zarándokok között boldognak éreztem magamat. Elgondoltam újból, mily benyomást gyakoroltak lelkemre e dolgok akkor, amikor róluk először hallottam. S most ez emberekről is láthattam, hogy minden, amit hallanak és látnak, mélyen vésődik lelkükbe.

De ami az én lelkemben is most mélyebb nyomokat hagyott, csak ezután következett. Gondoltam-e én arra, — amit most tapasztaltam, — hogy a Sz. Péterben egyszer magyar prédikációt is halljak?! Hozzá pedig Giesswein úr prédikált röviden, de mély és sokáig érezhető hatással. Beszél a római sz. helyekről, többek között a katakombákról, a Colosseumról, ahol annyian haltak meg Krisztusért. Gyűjtő szavaira nem volt magyar, aki el nem határozta magában, hogy ha már meghalnia nem is kell Krisztusért, de élni fog érte. Ragaszkodásra buzdított az apostoli Sz. Szék iránt, a melytől nemcsak krisztusi hitet, hanem a Sz. Koronát is kaptuk. Még egy szép eszme jutott kifejezésre a nagy magyar szónok ajkain: „Vegyétek el országunktól a krisztusi hitet, és elveszitek szabadságát is!” Beszéd után mise, mise alatt közös Rózsafüzér s az olvasóimádság után ott helyben, Sz. Péter sirja előtt, több mint kétszáz ajakról elhangzott a „Hol Sz. Péter...” kezdetű kedves magyar pápai himnusz.

12 órakor audiencián voltunk zarándokainkkal a Szentatánál. Kézsök után egy 5 perces beszédet mondott Őszentsége, melynek minden egyes szava igen becses lehet reánk magyarokra nevez. „Mondjátok meg otthon családaitoknak és többi honfitársaitoknak, hogy én a magyar nemzetet mindig szívbem hordom s míg én rátek és titekre áldásomat adom, kérek titeket, imádkozzatok értem.” Egyben kijelentette, hogy a zarándokhívek gyónásukkal és sz. áldozásukkal eleget tettek hűsvéti kötelességeiknek. Aztán áldását adta mindnyájunkra, mely pápai áldását a jelen volt papok otthon kioszthatják híveik között teljes búcsúval a megkívánt feltételek mellett.

A zarándokok között volt egy 7—8 évesnek látszó nagyon értelmes kis fiúcska, aki szintén ezzel a lourdesi zarándoklattal jött Rómába, s aki Őszentségének nagyon megtetszett. Kihallgatás után bevitte dolgozószobájába s va-

lami emléktárgyat adott neki. A kis magyar fiúcska méltán tetszett meg szentséges Atyánknak, mert rendkívül elevennek és ügyesnek látszott. Mikor Szentatyánk olaszul az kérdezte tőle:

— Anche tu sei ungherese, filiuol mio? — felállott tőrdéplő helyzetéből s megegyezzer kezét csókolva, bátran azt felelte:

— Nem tudok latinul, csak magyarul.

Kihallgatás után folkeresve társaimat a legközelebbi villanyosra szálltunk és siettünk hazafelé. Örvendtem, hogy két társam egymás közt beszélget s én rövid útnak alatt zavartalanul foglalkozhattam a legboldogabb gondolatokkal. Aztán elgondoltam, hogyha én lettem volna annak a kis fiúnak helyében, mily büszkén felelt volna Őszentségének kérdésére:

— Si, mio Santo Padre, anch'io sono ungherese! Igen, Szentséges Atyám, én is magyar vagyok!

Romanus Minimus.

Sz. 250—1908. vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszéknek 1908. évi 1939. polg. számú végzése következtében Dr. Fried Armin gyulafehérvári ügyvéd által képviselt gyfehérvári Weiss Henrik javára gyfehérvári Kohn Ferencné ellen 1125 K. 40 f. s jár. erejéig 1908. évi március hó 4-én foganatosított biztosítási végrehajtás utján le- és felül foglalt és 1257 kor. becsült következő ingóságok u. m.: butor, ágynemű stb. nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a gyulafehérvári kir. járásbírótság 1908. év V. 296. számú végzése folytán 1125 kor. 40 f. tőkekövetelés, ennek 1906. évi február hó 28. napjától járó 6% kamata 1/3% váltódik és eddig összesen 94 kor. 40 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig, Gyulafehérvárt leendő eszközésére 1908. évi május hó 14-ik napjának délutáni 5 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felül foglaltatták és azokra kielé-

gítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Gyulafehérvárt, 1908. április 30-án.

Papp Károly kir. bir. végrehajtó.

A szerkesztő üzenetel.

K. M. Szépviz. Várom a bérmautórol az értesítéket. Üdvözlettel.

Dr. H. A. Budapest. Azt a dolgozatot nem adhatom ki.

Kérdezősködő. „Magyarország” nem kath. napilap, lehet keresztény és függetlenségi, de nem katolikus.

Misszió. Köszönöm a tudósítást, de oly hosszasan nem használhattam — fő a híreknel a rövidség.

Z. Jövő számban hozni fogjuk. Türelem.

P. A. dr. Későn jött, jövő számra maradt. Köszönet.

Csikomlyó. A lap már össze volt állítva — jövőre.

Dr. B. L. Szintén későn érkezett.

Kudzsir. Ha minden köszönetet közölnek, a lap telve lenne s így csak a gyűlésen olvasom fel.

EURÓPA szálloda GYULAFEHÉRVÁR.

Van szerencsém a n. é. közönségnek b. tudomására adni, hogy szállodám udvarán egy új diszes nyári

étkezőhelyiséget

rendeztem be és azt f. évi május 9-én szombaton ünnepélyesen megnyitom.

Valódi Erdélyhegyaljai borok, Kőbányai dupla márciusi sör, kitűnő kenyha, minden nap friss villásreggeli, figyelmes kiszolgálás, mérsékelt árak.

Számos látogatásért esedezik

kitűnő tisztelettel Haas Vilmos szállodás, az Uránia színház tulajdonosa.

Minden szombaton, vasárnap- és ünnepnapokon nagy Uránia előadás érdekfeszítő műsorral a nyári helyiségben.

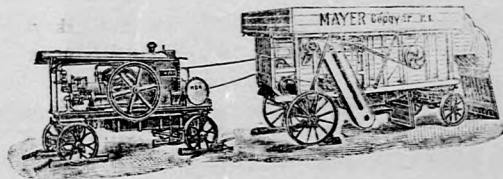
Hazai gyártmány! Kitűnő munka!

MAYER
GÉPGYÁR

vas- és fémöntöde részvénytársaság

SZOMBATHELY-BUDAPEST,

VI. kerület, VÁGZI-KÖRÚT 61. szám.

Benzinlokomobil-cséplő-szerelvények. Stabil-benzinmotorok.

Szivógázmotorok faszén-, koks- és antracizt-fűtésre, 120 HP-ig.

Malépítészet.

Szab. hydr. borsajtók, olajpresek és mindennemű gazdasági gépek.

Kedvező fizetési feltételek.

„. Árjegyzékek kívánatra ingyen s bérmentve. „.

Papp György könyvnyomdája Gyulafehérvárt.

Legujabb könyvnyomda Alsófehérvármegyében.

Szállítója és nyomtatója:

a Nagyméltóságú és főtisztelendő erdélyi püspöki hivatalnak, a gyulafehérvári ev. ref. esperesi hivatalnak, az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulatnak, a Gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnak, a Gyulafehérvári kir. törvényszéknek és kir. ügyészségnek, Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsának, a Gyulafehérvári takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári népbank részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári „Julia“ takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári püspöki elemi és polgári leányiskolának, a Gyulafehérvári állami elemi és Gyulafehérvári iparos és kereskedő tanonciskolának, a Gyulafehérvári kir. közjegyzői hivatalnak, az összes ügyvédi irodáknak, a gyulafehérvári és vidéki nagyobb kereskedő cégeknek, a Gyulafehérvári „Johanna“ gőzmalomnak, a Zalatnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskolának, a Zalatnai takarékpénztár részvénytársaságnak stb. és az erdélyrészi róm. kath. lelkesi hivatalok egy nagyobb részének.

♣♣♣♣♣♣ **Állandó kiadványai:** ♣♣♣♣♣♣

KÖZMŰVELŐDÉS

Politikai, társadalmi, rk. vallási-irodalmi és szép-
* * * * * irodalmi heti közlöny. * * * * *

Az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat
tulajdonában.

XXX-ik évfolyam.

Gyulafehérvári Hírlap

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági
* * * * * hetilap. * * * * *

Saját tulajdonában.

XXVI. évfolyam.

Erdélyi Oltáregyes. Lap

Az oltáregyesületek hivatalos közlönye. V. évfolyam.

Megjelenik füzet alakban havonként egy-
szer két nyomtatott iv terjedelemben.

Előfizetési ára egész évre 2 korona.

E nyomdában jelentek meg továbbá és kaphatók a következő művek:

PÜSPÖKMEGYEI ZSINAT.

Írta: Forster János, szentszéki tanácsos.

Háromszáztizenkét sűrűn nyomtatott oldalon tájékoztat ezen, az olvasó külön észrevételeinek feljegyzésére szolgáló margóval ellátott vastag füzet a megyei zsinat megtartásának módjáról és szükséges előkészületeiről, az erdélyi speciális viszonyok tekintetbe vételével, a következő tartalom-jegyzék szerinti sorrendben: Előszó. — A zsinatról általában. — Megyei zsinat Erdélyben 1822-ik évben. — A kolozsvári 1848. évi zsinat. (?) — A megyei zsinat előkészítése, — összehívása, — helye és ideje, — tagjai, — hatásköre, — tisztviselői. — A zsinati ügymenet leírása. — A zsinat tárgyalási anyagáról. — A hitigazságok hirdetése. — A prédikálás, hitoktatás. — A szentségek. — A keresztség. — A bérálás. — Az Eucharistia. — A bűnbánat. — Az utolsó kenet. — Az egyházi rend. — A házasság. — A papság tökéletes élete. — A testületi tisztesség. — A pap háztája. — Testületi szellem. — A zsinat egyéb teendői. — A szerzetesek ügye. — A hívő nép erkölcsi nevelése. — A hivatalos ügykezelés. — Az egyházi bíráskodás. — Zárószó.

A füzet ára 2 korona. Bérmentes küldéssel 2 kor. 20 fillér.

Intenciók könyv.

(Liber intentionum.)

A szentmisék naponkénti folytatólagos végzésének kimutatására szolgáló rovatos könyv akár egyes áldozároknak, **ad personam**, akár nagyobb egyházak vagy szerzetestestületek sekrestyeigazgatói számára.

- Ára 1 kor. 60 fillér, portómentes küldéssel 2 korona. -

Az élet értéke és jelentősége.

Bilczewski József lemergi püspök körlevele a középiskolai tanulókhöz. Ford. Szporni János, főgimn. tanár.

Ára 20 fillér.

A gyermekek házi neveléséről.

Írta: Bálinth György.

Ára 10 fillér.

Papi nyugdíj könyvecske. Ára 20 fillér.

Lelkészi hivatali nyomtatványok, püspöki, esperesi, lelkesi címmel nyomtatott levélpapírok, levélborítékok stb. stb. nagyraktára.